

НАРЕДБА

ЗА УСЛОВИЯТА И РЕДА ЗА ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ПСИХОЛОГИЧНАТА ПРИГОДНОСТ НА ДЪРЖАВНИТЕ СЛУЖИТЕЛИ В МИНИСТЕРСТВОТО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ

Издадена от министъра на вътрешните работи

РАЗДЕЛ I ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. С тази Наредба се определят условията и редът за определяне психологичната пригодност на държавните служители в Министерството на вътрешните работи (МВР) при прояви на рисково и/или дезадаптивно поведение.

Чл. 2. За определяне психологичната пригодност на държавните служители в МВР в Института по психология на МВР (ИП - МВР) се създава постоянна комисия, наричана по-нататък „комисията“.

Чл. 3. На изследване за определяне психологичната пригодност подлежат държавни служители в МВР, проявили два или повече индикатора за рисково и/или дезадаптивно поведение от Списък с настъпили промени в поведението, които затрудняват професионалното функциониране - индикатори за разпознаване на прояви на рисково и дезадаптивно поведение (Приложение № 1) в последните 6 месеца.

РАЗДЕЛ II ПОСТОЯННА КОМИСИЯ ЗА ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ПСИХОЛОГИЧНАТА ПРИГОДНОСТ НА ДЪРЖАВНИТЕ СЛУЖИТЕЛИ

Чл. 4. (1) Съставът на комисията включва председател и двама членове. Съставът на комисията се определя със заповед на директора на ИП - МВР и се актуализира при необходимост. Със заповедта може да се определят и резервни членове.

(2) Председател на комисията е държавен служител - психолог на ръководна длъжност.

(3) Членове на комисията са служители на ръководна или изпълнителска длъжност - психолог, специалист в областта на психодиагностичната дейност и психолог, специалист в областта на консултативната дейност.

Чл. 5. (1) Заседанията на комисията се организират и ръководят от председателя.

(2) Комисията заседава в пълен състав.

(3) За заседанията на комисията се води протокол, който се подписва от комисията.

Чл. 6. (1) Комисията:

1. проверява получените заявки за определяне психологичната пригодност на държавните служители в МВР при прояви на рисково и/или дезадаптивно поведение;

2. приема решения относно приемане, неприемане, или връщане на заявката;

3. приема решения относно назначаване на допълнителни изследвания на държавните служители;
 4. приема решения относно определяне на друга дата в случаите по чл. 11, ал. 1;
 5. приема решения относно определяне психологичната пригодност на държавните служители;
 6. води кореспонденция със заявителите по чл. 7, ал. 1.
- (2) Решенията на комисията се приемат с обикновено мнозинство.

РАЗДЕЛ III

ПРОЦЕДУРА ЗА ОПРЕДЕЛЯНЕ И ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ НА ПСИХОЛОГИЧНАТА ПРИГОДНОСТ НА ДЪРЖАВНИТЕ СЛУЖИТЕЛИ

Чл. 7. (1) Процедурата се инициира със заявка от страна на ръководителя на структура по чл. 37 от Закона за Министерството на вътрешните работи (ЗМВР), чийто служител е с прояви на рисково и/или дезадаптивно поведение, а по отношение на държавните служители, ръководители на структури по чл. 37 от ЗМВР, главния секретар и заместник главния секретар – от министъра на вътрешните работи или определено от него длъжностно лице.

(2) Заявката до ИП - МВР съдържа:

1. попълнен от прекия ръководител формуляр за описание проявите на рисково и/или дезадаптивно поведение на държавния служител (Приложение № 2);
2. кадрова справка;
3. длъжностна характеристика;
4. първична психологична оценка на психичното състояние на държавния служител (Приложение № 3);
5. друга налична и релевантна към случая документация.

(3) Оценката по ал. 2, т. 4 е психосоциална и включва анализ на информацията относно работното място и жизнената среда на държавния служител. Основава се на интервюта с държавния служител и близкото социално обкръжение (колеги, приятели и семейство – при възможност) и проучване на документи.

(4) Оценката по ал. 2, т. 4 се извършва по месторабота на държавния служител от психолог от ИП - МВР, определен от директора на ИП - МВР, след искане от съответния ръководител по ал. 1.

Чл. 8. (1) В случай, че при първичната психологична оценка се установи суициден риск и/или риск от нараняване на други лица и/или съмнение за психична болест, ръководителят по чл. 7, ал. 1 насочва служителя за психиатричен преглед и евентуално лечение.

(2) В случаите по ал. 1 заявка не се изпраща.

Чл. 9. (1) След получаване на заявката, комисията приема едно от следните решения, с което:

1. приема заявката и изпраща писмен отговор на заявителя, с посочени основна и резервна дата за провеждане на психологично изследване на съответния държавен служител в ИП - МВР;
2. не приема заявката, поради неотносимост към моделите на рисково или дезадаптивно поведение;
3. връща заявката, поради непълнота в изпратената документация, като посочва

изискуемите документи, които следва да бъдат предоставени в срок от 5 работни дни.

(2) В хипотезата на ал. 1, т. 3, заявителят по чл. 7, ал. 1 изпълнява указанията на комисията и изпраща отново заявката.

Чл. 10. (1) Държавният служител се изпраща за определяне на психологичната пригодност в ИП - МВР със заповед на заявителя по чл. 7, ал. 1.

(2) Копие на заповедта по ал. 1 се връчва на държавния служител срещу подпис, с отбелязване на датата.

(3) При отказ на държавния служител да получи копие от заповедта, същата му се обявява и това, както и отказът, се удостоверяват с подписите на двама служители, положени върху заповедта.

(4) При отказ да се яви на психологично изследване, държавният служител подписва декларация за отказ от явяване на изследване за определяне на психологичната пригодност на държавния служител (Приложение № 4).

(5) Отказът на държавния служител да подпише декларацията по ал. 4, както и отказът му да се яви на психологично изследване, се удостоверяват с подписите на двама служители, положени върху декларацията.

Чл. 11. (1) Когато държавният служител е възпрепятстван да се яви на психологично изследване поради законоустановен отпуск, неотложни служебни задачи или форсмажорни обстоятелства, заявителят по чл. 7, ал. 1 уведомява комисията, която писмено с решение определя друга дата.

(2) Решението по ал. 1 се изпраща на заявителя по чл. 7, ал. 1.

(3) Връчването на решението по ал. 1 се извършва по реда на чл. 10, ал. 2 и 3.

Чл. 12. (1) Преди провеждане на изследване за определяне на психологичната пригодност на държавните служители в МВР, държавният служител подписва декларация за информирано съгласие (Приложение № 5).

(2) Отказът на държавния служител да подпише декларацията по ал. 1 се удостоверява с подписите на двама служители от ИП - МВР, свидетели на отказа, положени върху нея.

Чл. 13. Специфичните изисквания за психологична пригодност на държавните служители в МВР се определят съгласно създадените, адаптирани и въведени от ИП - МВР критерии и стандарти за индивидуална психодиагностика, които се отнасят към затруднения в психичното функциониране и адаптация.

Чл. 14. (1) Психологичното изследване се провежда от двама психолози – служители на ИП - МВР, които в тридневен срок изготвят психологична експертна оценка.

(2) Психологичното изследване се извършва чрез батерия от психодиагностични инструменти, която се утвърждава от директора на ИП - МВР за всеки конкретен случай, съобразно неговата специфика.

(3) Психологичната експертна оценка се предоставя на комисията.

(4) При необходимост, комисията може да назначи допълнителни изследвания на държавния служител, за което се уведомяват заявителят и държавният служител.

Чл. 15. Комисията проверява всички документи, факти и обстоятелства, предоставени и станали ѝ известни преди приемането на решение относно психологичната пригодност на държавния служител.

Чл. 16. (1) Комисията приема решение относно психологичната пригодност на държавния служител в седемдневен срок от получаване на психологичната експертна оценка.

(2) В хипотезата на чл. 14, ал. 4, срокът за приемане на решение по ал. 1 относно

психологичната пригодност на държавния служител се удължава до 20 дни.

Чл. 17. В случай, че по време на психологичното изследване се установи суициден риск и/или риск от нараняване на други лица и/или съмнение за психична болест, комисията прекратява процедурата за определяне и възстановяване на психологичната пригодност на държавните служители и насочва държавния служител за психиатричен преглед и евентуално лечение.

Чл. 18. (1) Решението на комисията може да бъде:

1. „психологически пригоден за държавна служба на заеманата длъжност“;
2. „психологически непригоден за държавна служба на заеманата длъжност“.

(2) В случаите по ал. 1, т. 2 с решението се определя и минималният срок, необходим държавният служител да възстанови психологичната си пригодност за изпълнение на служебните си задължения.

(3) В случаите по ал. 1, т. 2 в решението комисията може да даде становище относно длъжности, за които държавният служител е психологически пригоден.

Чл. 19. (1) Решението на комисията се изпраща на заявителя по чл. 7, ал. 1.

(2) Копие от решението по ал. 1 се връчва срещу подпис на държавния служител от заявителя по чл. 7, ал. 1.

(3) Отказът на държавния служител да получи копие от решението по ал. 1 се установява по реда на чл. 10, ал. 3.

Чл. 20. (1) В хипотезата на чл. 18, ал. 1, т. 2 на държавния служител се предлага възможност за психологично консултиране от ИП - МВР.

(2) Консултациите в ИП - МВР продължават един астрономически час, като честотата им е до два пъти седмично, съобразно преценката на консултиращия психолог.

(3) В случай, че държавният служител откаже индивидуално психологично консултиране от ИП - МВР, същият подписва декларация за отказ от индивидуално психологично консултиране в ИП - МВР (Приложение № 6).

Чл. 21. (1) След изтичане на срока по чл. 18, ал. 2 държавният служител преминава на изследване по реда, описан в чл. 14 - 17 с цел определяне възстановил ли е психологичната си пригодност за изпълнение на служебните си задължения.

(2) При изследването по ал. 1 комисията приема решение по чл. 18, ал. 1, в което посочва, че служителят е/не е възстановил психологичната си пригодност.

Чл. 22. (1) Решението на комисията се изпраща на заявителя по чл. 7, ал. 1.

(2) Копие от решението по ал. 1 се връчва срещу подпис на държавния служител от заявителя по чл. 7, ал. 1.

(3) Отказът на държавния служител да получи копие от решението по ал. 1 се установява по реда на чл. 10, ал. 3.

Чл. 23. Процедурата за определяне и възстановяване на психологичната пригодност на държавен служител в МВР може да бъде прекратена с мотивирано решение на комисията при настъпили нови факти и обстоятелства, относими към неговата психологична пригодност.

Чл. 24. Длъжностните лица, ангажирани с определяне и възстановяване на психологичната пригодност на държавните служители в МВР нямат право да разгласяват информация, свързана с изследването.

ДОПЪЛНИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 1. По смисъла на наредбата:

1. „**Държавни служители в МВР**“ са държавните служители по чл. 142, ал. 1, т. 1 и ал. 3 от ЗМВР.

2. „**Дезадаптивно поведение**“ са всички прояви в поведението на държавен служител на МВР, които са предпоставка за трайно неефективно изпълнение на служебните задължения поради възникнали проблеми или трудности в психичното му функциониране и адаптация. Проявите на дезадаптивно поведение могат да включват хронични стресови състояния, породени от травматизъм или житейски кризи, склонност към импулсивно, непровокирано от ситуациите агресивно поведение и междуличностна конфликтност, злоупотреба с алкохол и психоактивни вещества, изразено хазартно влечение, устойчив мание или депресивен фон на настроението, прекомерна сензитивност и тревожност, емоционална ранимост, фобии, наличие на странни мисли и идеи, противоречащи на реалността и водещи до лоша социална адаптация и превратно интерпретиране на действителните събития.

3. „**Рисково поведение**“ е дезадаптивно поведение по т. 2, което представлява заплаха за живота, здравето и физическата безопасност на държавния служител или на други лица.

4. „**Психологически непригоден за държавна служба на заеманата длъжност**“ е служител, при когото е констатирано несъответствие на актуалния личностен профил с установените психологични критерии за успешна адаптация и ефективна реализация на длъжност в съответното направление на дейност, изразяващо се в прояви на дезадаптивно и/или рисково поведение.

ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 2. Наредбата се издава на основание чл. 152б от Закона за Министерството на вътрешните работи.

§ 3. Наредбата влиза в сила от деня на обнародването ѝ в „Държавен вестник“.

МИНИСТЪР:

ХРИСТО ТЕРЗИЙСКИ

Списък с настъпили промени в поведението, които затрудняват професионалното функциониране - индикатори за разпознаване на прояви на рисково и дезадаптивно поведение

I. ПРОМЕНИ В ПРОФЕСИОНАЛНОТО ФУНКЦИОНИРАНЕ

- поява на признаци на лесна уморяемост и неспособност да издържа на натоварвания в служебната дейност в обичайните работна среда и режим;
- поява на необосновани обективно трудности при изпълнение на функционалните задължения в обичайните работна среда и режим;
- настъпили промени в познавателната сфера, които влошават изпълнението на ежедневните задачи: затруднения в концентрацията на вниманието, забавено мислене, промени в паметовите възможности (често забравяне, неприсъщо до момента).

II. ПРОБЛЕМИ В МЕЖДУЛИЧНОСТНИТЕ ОТНОШЕНИЯ И РАБОТАТА В ЕКИП

- превратно тълкуване и изопачаване постъпките и решенията на другите, което системно затруднява служебната дейност;
- мнителност и подозрителност спрямо колеги или граждани, пречещи на изпълнението на служебните задачи;
- поява на склонност към самоизолиране, прекомерна предпазливост и недоверчивост, трудности при интегрирането в дейността на групата;
- създаване на конфликти, конфронтация с колеги или граждани;
- опити за физическа саморазправа;
- отправяне на заплахи за саморазправа.

III. СКЛОННОСТ КЪМ НЕОБМИСЛЕНИ ДЕЙСТВИЯ

- импулсивни, необмислени действия или решения, застрашаващи сериозно здравето или живота на граждани, колеги или на самия служител;
- прекалена самонадеяност, склонност към поемане на необмислени рискове, които потенциално могат да застрашат здравето или живота на граждани, колеги или на самия него;

IV. ЕМОЦИОНАЛНИ ПРОБЛЕМИ

- перманентно повишено и еуфорично настроение, независимо от обстоятелствата;
- избухливост и гневност, които са несъответни на ситуацията;

- непрекъснато мрачно настроение, потиснатост, отпадналост;
- честа и рязка смяна на настроенията;
- чести неоснователни страхове, които препятстват изпълнението на възложените задачи.

V. ПОЯВА НА СТРАННИ МИСЛИ, ИДЕИ И ПОВЕДЕНИЕ

- настъпили странност и ексцентричност в поведението;
- споделяне на некореспондиращи с реалността мисли и идеи;
- иррационални твърдения (напр. вярване в собствени свръх-способности, иррационални страхове от преследване и т.н.)
 - често повтарящи се безсмислени действия (напр. движение в кръг, тръгване и връщане на едно и също място и т.н.);
 - рязка промяна на обичайните навици и предпочитания, бъдеща тревога, поради своя характер или нелогичност.
 - идеи за отношение (неоснователно смята, че другите целенасочено го злепоставят и обиждат или искат да му навредят)

VI. ДРУГИ ИНДИКАТОРИ

- данни за злоупотреба с алкохол;
- занемарен външен вид, влошена лична хигиена;
- бледност, нездрав външен вид;
- рязка и необяснима промяна в теглото;
- треперене на ръцете, което не е следствие от физическо заболяване;
- внезапни промени на настроението;
- загуба на интерес към важни до този момент дейности (работа, хобита, социална активност)
 - получена информация, за системни залагания на хазартни игри, водещи до пристрастяване и бързо натрупване на финансови задължения (дългове);
 - чести взимания пари на заем от близки, колеги и забавяне и/или забравяне на връщането им;
 - получена информация от банки и други финансови институции, че служител с кредити от тях, системно забавя погасяването им;
 - отказ от обичайните преди това активности (работа, семейство, приятели) и фиксиране основно върху теми, свързани с хазарта.

**МИНИСТЕРСТВО НА ВЪТРЕШНИТЕ РАБОТИ
ИНСТИТУТ ПО ПСИХОЛОГИЯ**

София 1408, ул. „Балша” №10

Първична психологична оценка на психичното състояние на държавния служител

Дата:

Заявено лице за оценка:

Възраст:..... Сем. статус:..... Служба:.....

Стаж:..... Тел. за контакти:

Описание на проблема според заявителя:

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Първоначална оценка на психолога:

Биологична сфера - характеристики като наследственост, здраве, болести, физически травми, физиологични усещания, приети или абсорбирани химически вещества (лекарства, алкохол, наркотици и др.).

.....
.....
.....
.....
.....

Психологична сфера - чувства и емоции, възприятия, вярвания, нагласи, очаквания, себевъзприятие, фантазии и поведение.

.....
.....
.....
.....
.....

Социална сфера - междуличностни взаимоотношения, модели на комуникация със семейство, приятели, съеди, групи на принадлежност.

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Физическа среда - материален статус – жилище, финансова осигуреност, заеми и пр.

.....
.....
.....
.....
.....

Оценка на риска:

.....
.....
.....
.....
.....
.....

Друго:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Заключение:

.....
.....
.....

Препоръки:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Дата:

Изготвил:

(име и длъжност)

Декларация
за отказ от явяване на изследване за определяне на психологичната пригодност
на държавния служител

Служителят:.....
Месторабота:
Длъжност:

Декларирам, че съм запознат със заповед №...../
на.....
относно.....
и **отказвам** да се явя.

Дата:.....20..... год.

Подпис:.....

Декларация за информирано съгласие

Служителят
Месторабота:
Длъжност:

Декларирам, че съм запознат с процедурата на психологично изследване **и съм съгласен/не съм съгласен** да участвам в нея.
(вярното се подчертава)

Уведомен съм, че информацията, получена в резултат на психологичното изследване ще бъде използвана единствено за целите му.

При необходимост от назначаване на допълнителни изследвания да бъда информиран на следния ел. адрес/тел.

Дата:.....20..... год.

Подпис:.....

Декларация за отказ от индивидуално психологично консултиране в ИП - МВР

Служителят:.....
Месторабота:
Длъжност:

Декларирам, че съм запознат с възможността и условията за провеждане на индивидуално психологично консултиране в Института по психология на МВР и **отказвам** да се възползвам от нея.

Дата:.....20..... год.

Подпис:.....